

طلاق زنان

ارزش‌ها، ضد ارزش‌ها و نگاه اجتماع

www.ketab.ir

جمهوری اسلامی ایران

شورای عالی انقلاب فرهنگی

شورای فرهنگ عمومی

شورای فرهنگ عمومی استان فارس

سرشناسه	: موسس اقبال، غلامرضا، ۱۳۵۵ -
عنوان و نام پدیدآور	: طلاق زنان: ارزش ها، ضد ارزش ها و نگاه اجتماع / غلامرضا خوش اقبال، فاطمه باقری: و داستان حکیمه: ا.ع.
مشخصات نشر	: شیراز: گنج علم، ۱۳۵۵
مشخصات ظاهری	: ۱۲۵ ص.
شابک	: 978-622-6085-36-6
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۱۲۴ - ۱۲۵.
موضوع	: طلاق
موضوع	: Divorce
موضوع	: طلاق -- جنبه های جامعه شناختی
موضوع	: Divorce -- Sociological aspects
موضوع	: طلاق -- داستان
موضوع	: Divorce -- Fiction
شناسه افزوده	: باقری، فاطمه، ۱۳۶۲ -
رده بندی کنگره	: HQ۱۳۹۷۸۱۴ ۸ط۹خ/
رده بندی دیویی	: ۳۰۶/۸۹
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۳۰۴۵۹۳

طلاق زنان

ارزش‌ها، ضد ارزش‌ها و نگاه اجتماع
نویسنده: فاطمه باقری - غلامرضا خوش اقبال

ویراستار: حکیمه زارع

صفحه آرا: گلنوش بروسان

طراح جلد: مریم مظفری

ناظر چاپ: مهدی کریم‌پور اصطهباناتی

ناشر: گنج علم

چاپ اول: تابستان ۹۷

مارگان: ۱۰۰۰ نسخه

شابک ۹۷۸-۶۲۲-۶۰۸۵-۳۹-۶۰

ب. ۱۹۰۰ تومان

آدرس: شیراز، پارامونت، ابتدای خیابان آسردشت، کوچه ۱، پلاک ۱

انتشارات گنج علم

تلفن: ۰۷۱۳۲۳۰۴۰۱۷

آدرس سایت: www.gpub.ir

ایمیل: Ganjelpub@gmail.com

«کلیه ی حقوق چاپ و نشر محفوظ و متعلق به ناشر است.»

این اثر، مشمول قانون حمایت مولفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸
است. هر کسی تمام یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه مولف (ناشر) نشر
یا پخش و عرضه کند، مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

فهرست مطالب

۱ | سخن آغازین

۷ | مقدمه

فصل اول - کلیات و مفاهیم

۱۵ | نلام ارزشی جامعه ایران

فصل دوم - مکتب‌های حقوقی مؤثر در آزادی‌ها و ساختار حکومت

۲۵ | دلائل شرع

۲۹ | مهاجرت

۳۵ | سردی روابط بین‌الملل

۶۱ | خیانت

۷۶ | دخالت خانواده

۸۹ | اعتیاد

۱۰۱ | ناسازگاری اخلاقی

۱۱۵ | کلام آخر

۱۲۳ | فهرست منابع

www.ketab.ir

کتابخانه دیجیتال
سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران
آدرس: تهران، خیابان ولیعصر، پلاک ۱۰۰
تلفن: ۰۲۱-۸۸۰۰۰۰۰۰
وبسایت: www.ketab.ir

سخن آغازین

تاریخ ایران بزرگ همیشه توأم با فرهنگی غنی بوده است. این کشور همواره با پشته‌های فرهنگ عامه، مردم، تمدن و ادیب توانسته است راهی ژرف را در منظرگاه تاریخی، زمانی و مکانی دنبال کند.

هرکدام از کشورهایی که از این نوع بزرگو برخوردار نباشند چشم به داشته‌های ما دوخته و راهی برای نفوذ به این تمدن در ذهن می‌پرورانند.

این نگاه چه برای دریافت منافع ارضی و چه منافع فرهنگی باشد از هر دو سوی کار می‌تواند دارای نکات مهمی باشد. فرهنگ به مثابه مجموعه باورها، عادت‌ها، آداب‌ورسوم، جشن‌ها، بازی‌ها و سرگرمی‌ها، افسانه‌ها، ترانه‌ها، مل‌ها و چیستان‌هاست که حوزه گسترده و چارچوب ناپذیری دارد.

این فرهنگ سیال و پویاست، در تحول همیشگی و بازآفرینی مستمر با نیازها و موقعیت‌های تازه همسویی و هماهنگی دارد، به اشخاص و گروه‌های حاضر وابسته نیست. حرکت فرهنگ سازی حرکتی جمعی بوده بگونه‌ای که در طول تاریخ همگان سازنده‌ی آن هستند.

فرهنگ شامل دو بخش کلی عناصر مادی و عناصر معنوی است و هر کدام می‌تواند دارای زیرشاخه‌هایی باشد.

عناصر مادی مانند ابزارها (آلات موسیقی، ابزارهای جنگی، وسایل نقلیه و ابزارهای کشاورزی و...)؛ مسکن (بناها و شهرها و...)؛ خوراک (انواع غذاها، نوشیدنی‌ها و داروها و...)؛ پوشاک (انواع لباس‌ها، کفش‌ها، کلاه‌ها، لباس‌های جنگی و...)؛ پیشه‌ها و مشاغل، اقتصاد و معیشت و عناصر معنوی مانند آداب و رسوم (سفره‌ها، سوگواری‌ها، مراسم عروسی و آداب زیارت و...)؛ آیین‌های ملی و مذهبی (عید قربان، چهارشنبه‌سوری و نوروز و سیزده به در و...)؛ هنرهای قومی (موسیقی، رقص، صنایع دستی، هنرهای نمایشی و...)؛ سرگرمی‌ها (بازی‌ها، فال و...)؛ ادبیات (افسانه‌ها، ترانه‌ها، مثل‌ها و...)؛ زبان عامه (منایات، اصطلاحات، مثل‌ها و...)؛ زندگی‌انداز (رامی، جادو و جنبل، شیوه‌های جلب محبت و...)؛ آموزش و تربیت؛ باورها و عقاید هستند.

با عنایت به این وضع، می‌تواند فرهنگ زندگی می‌تواند به عنوان مهمترین عناصر معنوی خود را معرفی کند. در این بین یکی از مهمترین عناصر معنوی در زندگی بشر هم‌زیستی اولیه و ازدواج است.

این مهم‌ترین توجه را از سوی روانشناسان و جامعه‌شناسان در دنیای امروز به خود جلب کرده است. پژوهش‌های متعددی در این خصوص در جوامع مختلف صورت گرفته که هر کدام نشان از فرهنگ ملت‌ها دارند. این بینک با آن همه عناصر متفاوت معنوی و مادی که نقش بسزایی در ساختن فرهنگ دارد، نسبت بالایی برخوردار است. در ایران ما از سال‌های دور با توجه به زمان و مکان، این عناصر تغییرپذیر بوده و خواهد بود. این جریان از هر سویی می‌تواند نقاط قوت و ضعفی بر ما باشد.

نقاط قوت به دلیل آنکه این فرهنگ غنی، داشته‌هایی دارد که سال‌هاست خوراک‌های فرهنگی و هنری جهان را در فرادست‌ها تهیه کرده که نشانه‌های آن مشهود و مبرهن است. نقاط ضعف به دلیل آنکه واکاوی راه‌های نفوذ و ضربه به این فرهنگ را با راهکارها و مسیرهایی که برنامه‌ریزی می‌کنند درک کرده و تأثیر منفی خود را بر آن خواهند داشت.

تشت فرهنگی غالب در این اجتماع خود بزرگ‌ترین آسیب برای این فرهنگ خواهد بود. این زوایای پنهان کم نیستند و می‌بایست با شناسایی آن‌ها و با پژوهش و کوشش‌های پژوهش‌گران بدان پرداخت تا ضمن حفظ و معرفی آن به نسل‌های آینده بتوان عمق و اهمیت آن را برای مردم روشن کرده و ثبات معنوی و فکری آن را به نظاره نشست.

یکی از مهمترین ابعاد فرهنگی در جامعه فرهنگ زیستن و نیز سبک و آداب و رسومی است که به عنوان فرهنگ عامیانه معرفی می‌شود. این فرهنگ می‌تواند عنوانی از فرهنگ عام باشد که مجموعه‌ای کامل از همه روش‌های زندگی را در خود دارد. یکی از این عناصر در اجتماع گذشته تا به امروز باهم زیستن و تشکیل خانواده است. تشکیل خانواده با ازدواج خود یکی از جریان‌های بزرگ خورده فرهنگ‌هایی است که تأثیر بسیار بالایی در ساختن اجتماع و فرهنگ‌های اجتماعی در جوامع مختلف دارد.

شاید به جرات بتوان گفت بیشترین جریان‌های عناصر معنوی می‌تواند دست مایه‌هایی باشد که قسمتی از آن کوچک‌ترین اجتماع در امر ازدواج و باهم زیستن را به خود اختصاص داده است. همه عناصر سرچود دست مایه‌هایی را خواهد ساخت تا این خرده فرهنگ‌ها بتوانند رشد یافته و فرهنگی دگرگانه را راهبری کنند. این جریان از گذشته تا به امروز همراه هر نسلی خواهد بود و تا رسیدن به دنیای صنعتی و مدرنیته نیز با باورهای مردمان هر سرزمین یکی شده است.

ایران ما با تنوع فرهنگی بسیار بالا از سویی و با رد ریشه‌ای که از مهمترین عناصر معنوی فرهنگ هستند از سویی دیگر پر بهره‌ترین تنوع فرهنگی را در خود جای داده است.

بدون شک این تنوع می‌تواند پیامدهایی را به دنبال داشته باشد که در دنیایی پر از رنگ و لعاب و پر زرق و برق خود نوعی ضد فرهنگ تلقی خواهد شد. پیشرفت‌ها و آسایش‌های بشر امروز و همچنین نزدیکی آن‌همه هجمه‌هایی که در دنیای مدرن لطمه‌هایی جبران‌ناپذیر را به خانواده وارد کرده که باید با نگاهی نو به آن‌ها پرداخت.

پرداختن به امر ازدواج شاید به نظر مهم باشد اما با در نظر گرفتن مشکلات و آسیب‌هایی که در چند سال گذشته به هر دلیل ممکن در جامعه‌ی اصیل ما رخ داده است

امروز باید فکر درمان پس از بیماری باشیم. چرایی‌های نه گفتن به ازدواج خود بحثی مجزا است که باید در فرازی دیگر بدان پرداخته شود که البته و صد البته همه گروه‌ها و دستگاه‌های درگیر با جدیت این کار را دنبال کرده و خواهند کرد.

اما امروز نگاه به مبحث طلاق خود جدیتی دیگر می‌طلبد و نگاه به زندگی بعد از طلاق هم بحثی دیگر خواهد بود. آسیب‌هایی که در اثر طلاق به فرد و در پی آن به خانواده به عنوان مهمترین عنصر فرهنگ در جامعه خواهد رسید نکته‌هایی قابل تأمل است که آن هم سیری بزرگ و طولانی داشته و دارد. از دیگر سو مصائب زنانی که عنوان طلاق را بر جامعه به هر دلیلی بر آن‌ها نقش می‌بندد و بررسی عوامل طلاقی که آن‌ها را به این نگاه مبتلا کرده است مسأله‌ای است که بیشترین آسیب را هم برای خود زنان و هم برای آینده‌ی جنبه در پی دارد.

دیگر روی این مسأله چالش‌هایی است که هر دو طرف دعوی از طلاق بدان مبتلا می‌شوند و بی‌راه نیست که بگوییم در زندگی ایرانی و اسلامی، این زنان هستند که چه در آستانه طلاق باشند و چه طلاق گرفته باشند آسیب بیشتری خواهند دید. این مهم، ما را بر آن داشت تا نگاه فرهنگی جامعه را نسبت به طلاق و چالش‌هایی که زنان را در خود شکننده و خورده خواهد کرد بپردازیم.

با این مقدمه کار را شروع کردیم و به ارائه پیشنهاد، با حمایت اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان فارس مراتب مکتوب به شورای فرهنگ عمومی کشور ارسال و مورد استقبال قرار گرفت.

با حمایت و همراهی دبیرخانه شورای فرهنگ عمومی بر آن شدیم ضمن بررسی و درگیر شدن با عمق نگاه زنان کار را شروع کرده و مطالب را آماده دسته‌بندی کردیم. عوامل را شناخته و پس از آن به تحلیل کوتاهی درباره عوامل و نگاه فرسنگی جامعه به این رفتار عقل‌گرای اجتماع امروز فقط و فقط از منظر فرهنگ و اجتماع پرداختیم تا شاید تلنگری دیگر گونه باشد به جریانی که امروز جامعه ما بدان دچار شده و نیاز به فرهنگ‌سازی متفاوت دارد. این فرهنگ می‌تواند هم چالش‌های زنانی را کمتر کند که در

این مسیر افتاده‌اند و هم بسترهای مناسب زیستن در اجتماع سالم و بدون نگاه‌های خاص را برایشان فراهم آورد. ان شاءالله.

در پایان از همکاری و همراهی مدیرکل محترم و دبیرخانه شورای فرهنگ عمومی اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان فارس و همه همکاران قدردانی می‌نمایم که بدون حمایت و همراهی ایشان این جریان محقق نمی‌شد. از جناب آقای کوروش معصومی قدردانیم که ما را در این راه همراه بود. از انتشارات گنج علم سپاسگزاریم که بهترین‌ها را برای آشنایی و آری و چاپ این کتاب جمع نمود تا نگاه مهربان شما را همراه باشد.

فاطمه باقری ، غلامرضا خوش اقبال

شیراز، مردادماه گرم نودوهفت